

บทที่ 3

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนใต้

เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งของการจัดงานวิจัยเฉพาะเรื่องเล่มนี้ คือ การพัฒนาเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้แบบจำลองปัจจัยการผลิต – ผลผลิตของสามจังหวัดชายแดนใต้มาพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของสาขาเศรษฐกิจต่าง ๆ ของสามจังหวัดชายแดนใต้ที่ควรได้รับการสนับสนุน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบถึงลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนใต้ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ต่อไป

3.1 โครงสร้างเศรษฐกิจโดยภาพรวม

เมื่อพิจารณาการกระจายร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมจำแนกตามหมวดกิจกรรมการผลิตของประเทศไทย ภาคใต้ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ในปี 2550 ตามตารางที่ 3.1พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมมีความแตกต่างกัน โดยที่ในระดับประเทศรายได้ที่มาจากหมวดอุตสาหกรรมมีมูลค่าสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 35.6 รองลงไปเป็นหมวดการขนส่ง – ปศุสัตว์ การซ่อมแซมยานยนต์ ของใช้ในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 14.04 สำหรับหมวดเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ ซึ่งเป็นหมวดที่มีจำนวนแรงงานสูงสุดในประเทศ มีผลิตภัณฑ์มวลรวมเพียงร้อยละ 9.51 เท่านั้น เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉพาะในภาคใต้ พบว่าหมวดเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 29.5 รองลงมาเป็นหมวดอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 13.63 สำหรับจังหวัดปัตตานีมีผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาขาการประมงสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 26.97 ทั้งนี้เพราะจังหวัดปัตตานีมีอ่าวปัตตานีซึ่งเป็นแหล่งประมงที่สำคัญของประเทศ สาขาที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมรองลงมาคือ สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 16.49 ซึ่งต่ำกว่าทั้งจังหวัดยะลา และนราธิวาส ในขณะที่จังหวัดยะลามีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุดในสาขาเกษตรกรรมซึ่งสูงถึงร้อยละ 47.36 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งจังหวัด โดยส่วนใหญ่มาจากการทำสวนยางพารา และสวนส้ม สาขาเศรษฐกิจที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์รองลงมาคือ การขนส่ง-ปศุสัตว์ การซ่อมแซมยานยนต์ ของใช้ในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 9.95 ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดยะลา มีการค้าขายในแนวชายแดนในพื้นที่เขตอำเภอเบตง สำหรับจังหวัดนราธิวาสมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุดในสาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ รวมคิดเป็นร้อยละ 56.33 ซึ่งสูงมากกว่าครึ่งของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งจังหวัดโดยส่วนใหญ่มาจากการทำสวนยางพาราและสวน

ผลไม้เช่นเดียวกับจังหวัดยะลา รองลงมาได้แก่สาขาการขายส่ง-ปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ ของใช้ในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 9.09 เนื่องจากจังหวัดนราธิวาสมีแหล่งการค้าชายแดนที่สำคัญคือในพื้นที่อำเภอสุไหงโกทก และอำเภอตากใบ นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาขาการบริหารราชการและการป้องกันประเทศรวมทั้งการประกันสังคม และสาขาการศึกษา ซึ่งเป็นสาขาที่มีการลงทุนจากภาครัฐบาล สูงกว่าในระดับประเทศและระดับภาคใต้

ตารางที่ 3.1

การกระจายร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวม จำแนกตามหมวดกิจกรรมการผลิตของประเทศไทย ภาคใต้ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ในปี 2550

หมวดกิจกรรมการผลิต	ประเทศไทย	ภาคใต้	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	9.51	29.50	16.49	47.36	56.33
การประมง	1.25	7.72	26.97	0.10	1.14
การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน	3.26	2.41	0.09	0.92	0.48
อุตสาหกรรม	35.60	13.63	7.24	6.69	4.76
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	2.92	2.34	1.12	1.15	0.74
การก่อสร้าง	2.90	2.91	2.58	2.47	2.17
การขายส่ง-ปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ ของใช้ในครัวเรือน และของใช้ส่วนบุคคล	14.04	11.02	11.14	9.95	9.09
โรงแรมและภัตตาคาร	4.90	5.31	0.28	1.31	0.32
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการ คมนาคม	7.32	4.96	2.96	3.46	2.14
การเป็นตัวกลางทางการเงิน	3.67	2.65	1.91	2.16	1.27
กิจกรรมด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และกิจกรรมทางธุรกิจ	2.54	2.78	3.01	2.59	2.84
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคม	4.39	4.82	9.37	9.23	6.92
การศึกษา	4.24	6.40	12.76	8.16	8.35
งานด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	1.93	2.41	3.00	3.61	2.70

หมวดกิจกรรมการผลิต	ประเทศไทย	ภาคใต้	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส
กิจกรรมด้านการบริการชุมชน สังคมและ การบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ	1.41	1.08	0.97	0.81	0.67
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	0.11	0.05	0.10	0.03	0.09
มูลค่ารวมของผลิตภัณฑ์มวลรวม (ล้านบาท)	4,757,099,334	846,611	37,749	38,537	45,623

ที่มา : สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาจำนวนคนงานในสามจังหวัดชายแดนใต้ ดังตารางที่ 3.2 พบว่า ในปี 2550 สามจังหวัดชายแดนใต้มีจำนวนคนงานที่วัดตามเกณฑ์เส้นความยากจนอยู่สูงที่สุดในภาคใต้ โดยจังหวัดยะลามีจำนวนคนงานประมาณ 38,200 คน จังหวัดปัตตานีมีจำนวนคนงานประมาณ 108,200 คน และจังหวัดนราธิวาสมีจำนวนคนงานประมาณ 162,200 คน ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีจำนวนคนงานสูงเป็น 3 อันดับแรกของภาค เมื่อรวมสามจังหวัดแล้วจำนวนคนงานจะอยู่ที่ประมาณ 308,600 คน ถ้าคิดทั้งภาคจะมีจำนวนคนงานอยู่ที่ประมาณ 512,800 คน ดังภาพที่ 3.1 จะเห็นว่าจำนวนคนงานในสามจังหวัดชายแดนใต้มีสัดส่วนที่สูงมาโดยตลอดเมื่อเทียบกับคนงานทั้งภาค โดยในปี 2550 จำนวนคนงานในสามจังหวัดชายแดนใต้มีสัดส่วนสูงถึง 60% เมื่อเทียบกับจำนวนคนงานทั้งภูมิภาค

ตารางที่ 3.2

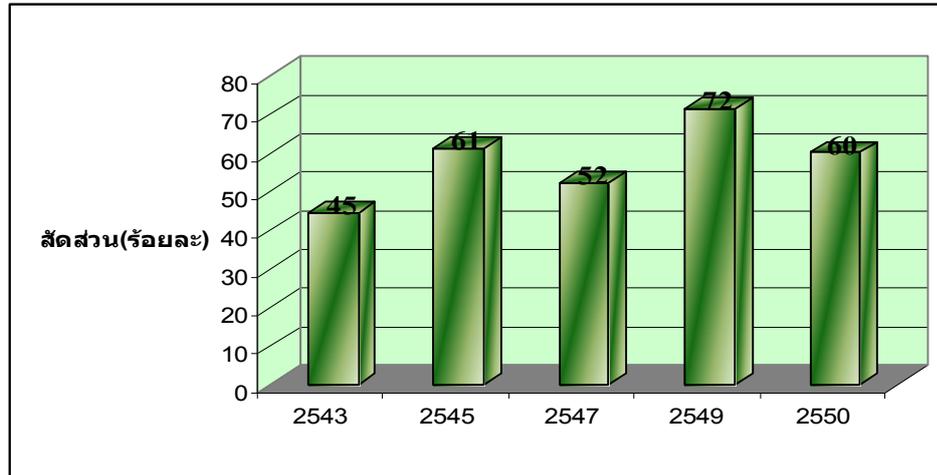
แสดงจำนวนคนงานในสามจังหวัดชายแดนใต้ ปี 2543 – 2550

เขตพื้นที่	จำนวนคนงาน (พันคน)				
	2543	2545	2547	2549	2550
ปัตตานี	231.8	129.6	128.2	88.9	108.2
ยะลา	78.6	64.1	33.7	33.4	38.2
นราธิวาส	282.1	285.3	101.7	215.8	162.2
รวม 3 จังหวัด	592.5	479.0	263.5	338.2	308.6
รวมภาคใต้	1,330.1	783.5	505.4	472.2	512.8
ทั้งประเทศ	12,555.4	9,135.4	7,018.6	6,056.7	5,421.7

ที่มา : สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพที่ 3.1

แสดงสัดส่วนจำนวนคนจนรวมในสามจังหวัดชายแดนใต้ ต่อจำนวนคนจนของภาคใต้ ปี 2543 - 2550

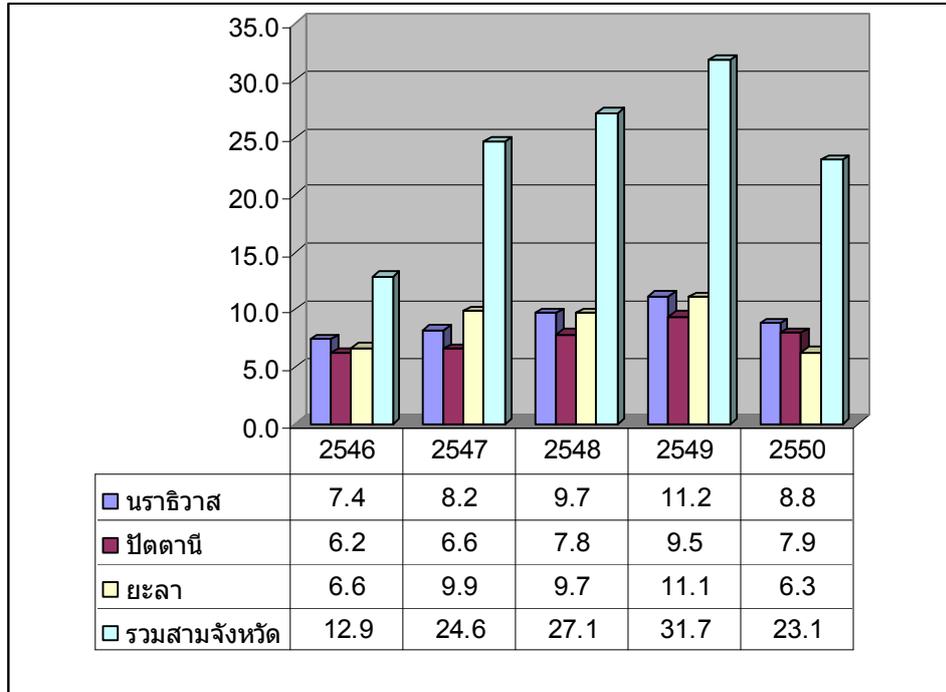

ที่มา : สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ที่ได้มีมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ได้มีการปะทุขึ้นอย่างรุนแรงอีกครั้ง เมื่อต้นปี 2547 จนถึงวันนี้ยังไม่มีทีท่าว่าจะยุติลงเมื่อใด ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนใต้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอีกด้วย รัฐบาลจึงได้ทุ่มงบประมาณ เพื่อเข้าไปฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจและสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังจะเห็นได้จากภาพที่ 3.2 ซึ่งแสดงสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายรัฐบาลของสามจังหวัดชายแดนใต้ต่องบประมาณรายจ่ายรวมของภาค พบว่า งบประมาณที่ส่งไปยังสามจังหวัดชายแดนใต้ตั้งแต่ปี 2547 นั้นอยู่ในสัดส่วนที่สูงมาโดยตลอดเมื่อเทียบกับงบประมาณที่ภาคใต้ได้รับ โดยเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2547 - 2550 อยู่ที่ประมาณร้อยละ 27 ของงบประมาณที่ได้รับทั้งภูมิภาค

ภาพที่ 3.2

แสดงสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายรัฐบาลของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่องบประมาณ
รายจ่ายรวมของภาคใต้ ปี 2546 – 2550

ที่มา : สำนักงานประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

นอกจากนี้รัฐบาลยังมีมาตรการสนับสนุนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ เพื่อเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ความไม่สงบในภาคใต้ ซึ่งเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจนี้ประกอบไปด้วยจังหวัดยะลา นราธิวาส ปัตตานี สตูล และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา (อ.จะนะ อ.นาทวี อ.สะบ้าย้อย และ อ.เทพา) โดยมีระยะเวลาในช่วง มกราคม 2550 ถึง ธันวาคม 2552 โดยมีมาตรการต่าง ๆ ที่จะช่วยพัฒนาสภาพเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนใต้ เช่น มาตรการภาษีเพื่อช่วยผู้ประกอบการธุรกิจเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ มาตรการลดหย่อนค่าธรรมเนียม มาตรการลดหย่อนส่วนต่างเบี่ยประกันภัยทรัพย์สินคุ้มครองภัยก่อการร้าย มาตรการสนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำโดยธนาคารแห่งประเทศไทย มาตรการสนับสนุนแรงงานต่างด้าว เป็นต้น นอกจากนี้ก็ยังมีโครงการสนับสนุนให้สามจังหวัดชายแดนใต้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล สนับสนุนการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งรัฐบาลมองว่าจะเป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะช่วยฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาความยากจนในสามจังหวัดชายแดนใต้ได้

พื้นที่ในสามจังหวัดชายแดนใต้ นั้น เป็นพื้นที่ที่ยังมีศักยภาพและโอกาสในการพัฒนา โดยจะเห็นได้จากทรัพยากรธรรมชาติที่ยังอุดมสมบูรณ์อยู่ โดยเฉพาะดิน น้ำ และป่าไม้ สามจังหวัดชายแดนใต้มีแม่น้ำสายสำคัญ คือแม่น้ำปัตตานี และแม่น้ำสายบุรี ซึ่งมีน้ำเต็มตลอดปี มีฝนตกค่อนข้างดี มีพื้นที่ป่าไม้อยู่ประมาณร้อยละ 25 ของพื้นที่ทั้งหมด มีป่าชายเลนซึ่งใช้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการประมง มีเมืองชายแดนที่เป็นจุดค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้าน มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ในพื้นที่ มีสถาบันอุดมศึกษาครบทั้งสามจังหวัด ไม่ว่าจะเป็น วิทยาลัย ปัตตานี และมหาวิทยาลัยที่เปิดใหม่ในจังหวัดนราธิวาสคือมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จากศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนใต้ไม่ว่าจะเป็นมาตรการสนับสนุนจากทางรัฐบาล หรือความสมบูรณ์ในทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ และความพร้อมในด้านอื่น ๆ แต่กลับพบว่าในพื้นที่เองมีการใช้ประโยชน์จากงบประมาณและการลงทุนจากภาครัฐได้ไม่เต็มที่ มีปัญหาระบบการจัดการ Farming System และประชาชนยังใช้เวลาในการประกอบอาชีพอย่างไม่เต็มที่ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดปัตตานีปี 2552 – 2554) นอกจากนี้ยังประสบปัญหาทรัพยากรชายฝั่งและพื้นที่ลุ่มน้ำถูกทำลายและลดลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการขาดการบริหารและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 โครงสร้างทางเศรษฐกิจเป็นรายสาขา

การพิจารณารายละเอียดของแต่ละสาขาเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนใต้ มีดังนี้

1. การเกษตรกรรม สาขาเกษตรกรรมเป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีความสำคัญอย่างมากในสามจังหวัดชายแดนใต้ เนื่องจากรายได้ของประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้มาจากภาคเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจที่สำคัญตามลำดับคือ ยางพารา ข้าว มะพร้าว มะม่วงหิมพานต์ กาแฟ และปาล์มน้ำมัน เนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศที่เอื้ออำนวย โดยเฉพาะยางพารานั้นเป็นพืชที่ปลูกมากที่สุด ซึ่งปัจจุบันได้มีการปรับปรุงพัฒนาทางด้านคุณภาพและปริมาณน้ำยาง โดยเปลี่ยนแปลงจากการปลูกยางพื้นเมืองเป็นยางพันธุ์ที่ให้ปริมาณน้ำยางมากกว่าและมีคุณภาพดี มีแนวโน้มว่าจะปลูกเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยจังหวัดที่ปลูกยางพารามากที่สุดคือนราธิวาส ยะลา และปัตตานี ตามลำดับ

นอกจากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจแล้วยังมีการทำสวนผลไม้ต่าง ๆ ได้แก่ ทุเรียน สวน ลองกอง สวนมังคุด และสวนเงาะ ซึ่งผลไม้เหล่านี้มีแนวโน้มปลูกเพิ่มมากขึ้น ทุเรียนปลูกมากใน

พื้นที่จังหวัดนราธิวาส และยะลา ลงกองปลูกมากในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส เกาะปลูกมากในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส

1.1 การกลุ่กรวม

จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่เกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 81 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ดังนี้

1) ยางพารา นับเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอันดับหนึ่งของจังหวัด พื้นที่เพาะปลูก 337,579 ไร่ เปิดกรีดแล้ว 296,984 ไร่ แยกเป็นยางพันธุ์ดี 296,645 ไร่ ยางพันธุ์พื้นเมือง 339 ไร่ มีผลผลิตรวม 78,749.74 ตัน มูลค่าการผลิต 3,005.78 ล้านบาท ราคาเฉลี่ย 38.16 บาท/กิโลกรัม มีจำนวนครัวเรือนที่ปลูกยางพาราคิดเป็นร้อยละ 38.84 ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งจังหวัด

2) ข้าว จังหวัดปัตตานีทำทั้งนาปี นาปรัง และนาครั้งที่ 2 รวมเนื้อที่ 321,871 ไร่ รวมผลผลิตข้าว 123,567.71 ตัน มูลค่าการผลิต 770.96 ล้านบาท มีครัวเรือนที่ทำนาคิดเป็นร้อยละ 64.85 ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งจังหวัด

3) ไม้ผลที่สำคัญ จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ปลูกไม้ผลจำนวน 61,108 ไร่ มูลค่าประมาณ 576.75 ล้านบาท ไม้ผลที่สำคัญได้แก่ ลองกอง ทุเรียนพันธุ์ดี เกาะพันธุ์ดี และส้มโอ

4) ไม้ยืนต้น ที่สำคัญที่ปลูกในจังหวัดมีจำนวน 94,902 ไร่ มูลค่าประมาณ 190.63 ล้านบาท ได้แก่ มะพร้าว สะตอ และหมาก

5) พืชไร่ จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่เพาะปลูกพืชไร่จำนวน 18,586 ไร่ ให้มูลค่าผลผลิตรวมประมาณ 178.81 ล้านบาท โดยพืชไร่ที่สำคัญได้แก่ แดงโม ข้าวโพด อ้อย มันเทศ เป็นต้น

6) พืชผัก จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่เพาะปลูกพืชผักจำนวน 9,367 ไร่ มูลค่าผลผลิตรวมประมาณ 109.31 ล้านบาท มีพืชผักที่สำคัญได้แก่ แดงกวา ถั่วฝักยาว พริกขี้หนูสวน พริกหยวก เป็นต้น

จังหวัดยะลามีพื้นที่ 2,858,16 ไร่ เป็นพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 1,727,173 ไร่ รายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำสวนยางพาราและสวนผลไม้ เช่น เกาะ ทุเรียน ลองกอง ลางสาด เป็นต้น สำหรับการทำนามีน้อยเนื่องจากมีที่ราบลุ่มน้อย ทำให้ปริมาณข้าวที่ผลิตไม่เพียงพอต่อการบริโภคในจังหวัด

จังหวัดนราธิวาสมีพื้นที่เกษตรกรรมรวม 1,307,994 ไร่ เป็นพื้นที่ในการทำนาจำนวน 108,366 ไร่ ปลูกผลไม้จำนวน 248,195 ไร่ ปลูกไม้ยืนต้นจำนวน 934,968 ไร่ ปลูกดพืชไร่จำนวน 8,290 ไร่ และปลูกพืชผักจำนวน 8,175 ไร่ ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญได้แก่ ยางพารา ข้าว

มะพร้าว ลองกอง เงาะ ทุเรียน และมังคุด จำนวนประชากรในภาคเกษตรกรรม มีรวมทั้งสิ้น 536,239 คน และมีกำลังแรงงานในภาคเกษตรกรรม 225,091 คน

1.2 ปศุสัตว์

เกษตรกรรมในจังหวัดปัตตานี มีการเลี้ยงปศุสัตว์เพื่อการค้าเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะโคเนื้อ แพะ และแกะ สืบเนื่องมาจากการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องของหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะการเลี้ยงโคเนื้อและแพะ ซึ่งเป็นที่นิยมบริโภคของประชาชนในพื้นที่ อาทิ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ และโครงการเกษตรเชิงพาณิชย์ เป็นต้น นอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จึงนำเนื้อโค และเนื้อแพะมาใช้สำหรับพิธีกรรมทางศาสนา โดยราคาจำหน่ายเนื้อแพะค่อนข้างสูง อยู่ที่ราคาประมาณ 220 บาท/กิโลกรัม สำหรับสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ อาทิ ไก่ เป็ด สุกร เป็นต้น มีการเลี้ยงเช่นเดียวกับพื้นที่อื่น ๆ เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์มีจำนวน 60,145 ครัวเรือน ปริมาณการเลี้ยงสัตว์ของจังหวัดปัตตานีในปี 2550 มีทั้งหมดประมาณ 914,872 ตัว

สัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดยะลา ได้แก่ ไก่ โค กระบือ แพะ แกะ และสุกร โดยโคและกระบือจะเลี้ยงกันมากในเขตอำเภอรามันและอำเภอเมือง สุกรเลี้ยงมากในอำเภอเมืองและอำเภอเบตง แพะและแกะ เลี้ยงมากในอำเภอเมืองและอำเภอยะหา ไก่เลี้ยงมากในอำเภอรามัน อำเภอเมือง และอำเภอเบตง ที่มีชื่อเสียงได้แก่ ไก่เบตง ผลผลิตทางด้านปศุสัตว์มีมูลค่าประมาณ 798,143,400 บาท ส่วนใหญ่เป็น โค กระบือ ไก่ สุกร แพะ และแกะ มีจำนวนครัวเรือนที่ทำปศุสัตว์จำนวน 61,018 ครัวเรือน มีปริมาณการเลี้ยงสัตว์ในปี 2550 มีประมาณ 862,067 ตัว

จังหวัดนราธิวาสมีการเลี้ยงสัตว์กันโดยทั่วไป เช่น โค (โคเนื้อและโคนม) กระบือ สุกร แพะ แกะ เป็ด และไก่ ส่วนใหญ่เลี้ยงเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน สายพันธุ์ที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นสายพันธุ์พื้นเมือง ให้ผลผลิตต่ำ สินค้าปศุสัตว์บางชนิดต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างจังหวัด เช่น ไก่ไข่ ต้องนำเข้าจากจังหวัดปัตตานี สำหรับสุกรนั้นบางช่วงประสบปัญหาราคาสูง เนื่องจากปริมาณไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคขณะนั้น จำเป็นต้องนำเข้าจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดพัทลุง เป็นต้น ในปี 2550 จังหวัดนราธิวาสมีการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจประมาณ 528,605 ตัว มีจำนวนครัวเรือนที่เลี้ยงสัตว์ 63,820 ครัวเรือน

1.3 การประมง

จังหวัดปัตตานีเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญด้านการประมง ดังนี้

1) การประมงทะเล จังหวัดปัตตานีมีท่าเทียบเรือ ซึ่งเรือประมงทะเลขนาดใหญ่สามารถเข้าเทียบท่าได้ นอกจากนี้ยังอยู่ใกล้แหล่งทำการประมงในอ่าวไทย และแหล่งทำการประมงระหว่างประเทศ เรือประมงขนาดใหญ่และเล็กจึงหมุนเวียนเข้ามาเทียบท่าเพื่อขนถ่าย

สินค้าเป็นจำนวนมาก ผลผลิตการประมงทะเลในปี 2550 เฉพาะที่ขึ้นท่าเทียบเรือประมงจังหวัดปัตตานี มีปริมาณถึง 77,410 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 3,393.6 ล้านบาท สัตว์น้ำที่จับได้จะใช้ประโยชน์ภายในจังหวัดส่วนหนึ่ง โดยนำไปใช้บริโภคส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเป็นวัตถุดิบในโรงงานแปรรูปอาหารสัตว์น้ำและการแปรรูปในระดับพื้นบ้าน อีกส่วนหนึ่งจะส่งออกนอกจังหวัดปัตตานี ทั้งจังหวัดใกล้เคียงในภาคใต้ และภาคอื่น ๆ ของประเทศ

2) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง การเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง สามารถสร้างอาชีพให้กับเกษตรกร และอาชีพเกี่ยวเนื่องอีกจำนวนมาก สัตว์น้ำที่นิยมเลี้ยงกันมากคือ กุ้งทะเล และปลากะพงขาว

- การเลี้ยงกุ้งทะเล มีฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเลจำนวน 304 ฟาร์ม เลี้ยงมากที่สุดในอำเภอหนองจิก เกษตรกรจะนิยมเลี้ยงกุ้งขาวมากกว่ากุ้งกุลาดำ ปริมาณผลผลิตกุ้งจากการเลี้ยงมีประมาณ 10,093.97 ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 1,342.9 ล้านบาท

- การเลี้ยงปลาชายฝั่ง เกือบทั้งหมดเลี้ยงปลากะพงขาว มีจำนวนเล็กน้อยที่เลี้ยงปลากะรัง ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเลี้ยงปลาในกระชัง ปริมาณผลผลิตจากการเลี้ยงประมาณ 920 ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 78,334,444 บาท

3) การประมงน้ำจืด จังหวัดปัตตานีมีฟาร์มเลี้ยงปลาน้ำจืดจำนวน 3,439 ฟาร์ม ปริมาณผลผลิตจากการเลี้ยงประมาณ 2,206 ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 69.3 ล้านบาท

จังหวัดยะลาเป็นจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทย ที่ไม่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล แต่ด้วยศักยภาพความได้เปรียบของพื้นที่ ซึ่งมีแหล่งน้ำธรรมชาติ และแหล่งน้ำที่ก่อสร้างหรือปรับปรุงขึ้นเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการประมง ส่งผลให้เอื้อต่อการทำประมง และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ซึ่งสามารถแยกการประมงได้ 2 ประเภท คือ

1) การทำการประมงน้ำจืด จังหวัดยะลามีแหล่งน้ำจืดกระจายอยู่ทั่วไปจำนวนมาก ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำปัตตานี บึงลานควาย บึงปาลี โมะ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น เขื่อนบางลาง แหล่งน้ำประมงหมู่บ้านของกรมประมง จังหวัดยะลามีปริมาณการจับสัตว์น้ำจืดรวม 370,405 กิโลกรัม มูลค่า 14.7 ล้านบาท

2) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้วยข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ซึ่งไม่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล ส่งผลให้มีการเพาะเลี้ยงเฉพาะสัตว์น้ำจืดเท่านั้น ในการเพาะเลี้ยงสามารถแยกได้เป็นสองส่วน คือ การเลี้ยงสัตว์น้ำจืด 2,275 ราย และการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ มีโรงเพาะพันธุ์ปลาจำนวน 5 แห่ง ผลิตพันธุ์ปลาดุก ปลานิล และปลากินพืชอื่น ๆ ได้เฉลี่ยปีละ 1,800,000 ตัว

จังหวัดนราธิวาสมีประชากรที่ทำอาชีพประมงจำนวน 11,110 คน มีพื้นที่ ที่มีศักยภาพในการทำเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำประมาณ 5,000 ไร่ โดยมีการเพาะเลี้ยงในบ่อดิน การเลี้ยงปลาน้ำกร่อยในกระชัง การเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลในบ่อดิน ชนิดสัตว์น้ำที่เลี้ยงได้แก่ ปลานิล ปลาตะเพียน ปลาใน ปลาดุก ปลาบ้า ฯลฯ การทำการประมงแบ่ง ได้เป็นสองประเภท คือ

1) ประมงน้ำเค็ม ได้แก่ ปลาทุ กุ้ง หอย ฯลฯ ปริมาณที่จับได้นี้ไม่เพียงพอต่อความต้องการในจังหวัด จึงต้องนำเข้าจากปัตตานีในปริมาณมาก

2) ประมงน้ำจืด ได้แก่ ปลาช่อน ปลาดุก ปลาตะเพียน ฯลฯ ซึ่งทางสำนักงานประมงจังหวัดยังมีการส่งเสริมให้เลี้ยงกุ้งกุลาดำและปลากะพงขาวด้วย

มูลค่าเศรษฐกิจที่สำคัญในปี 2550 ของจังหวัดนราธิวาส ที่เลี้ยงกัน ส่วนมากเลี้ยงในอำเภอเมือง คือปลากะพงขาว จำนวน 575,100 ตัว มูลค่าประมาณ 34.5 ล้านบาท และปลากะรัง จำนวน 8,400 ตัว มูลค่าประมาณ 4.5 ล้านบาท

1.4 การป่าไม้

จังหวัดปัตตานีมีเนื้อที่ป่าไม้ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติทั้งสิ้น 99,648 ไร่ แต่จากการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อที่ป่าไม้ของกรมป่าไม้กลับพบว่า พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดปัตตานีเหลือเพียงประมาณ 50,125 ไร่ ซึ่งคิดเป็นประมาณ 4% ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด แบ่งเป็นป่าบก 26,937 ไร่ ป่าชายเลน 23,188 ไร่ โดยสาเหตุที่จำนวนพื้นที่ป่าลดลงนั้นเนื่องมาจากราษฎรเข้าไปบุกรุกแผ้วถางพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตรและทำสวนยางพารา จังหวัดปัตตานีมีอุทยานแห่งชาติ 2 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติบูโด – สุไหงปาดี และอุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว

จังหวัดยะลามีพื้นที่ป่าไม้ 868,687.5 ไร่ หรือประมาณ 31% ของเนื้อที่ทั้งหมดของจังหวัด ลักษณะส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบ ไม้ที่สำคัญได้แก่ ไม้ยาง ไม้สยา ไม้หลุมพอ ไม้ไข่เขียว ไม้กาลอ ไม้มะค่า ไม้ตะเคียน และมีอุทยานแห่งชาติ 2 แห่งคือ อุทยานแห่งชาติบางลาง และอุทยานแห่งชาติบูโด-สุไหงปาดี

จังหวัดนราธิวาสมีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 1,147,110 ไร่ คิดเป็น 41% ของเนื้อที่ทั้งหมดของจังหวัด มีอุทยานแห่งชาติ 1 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติบูโด-สุไหงปาดี มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ 695,647 ไร่ ป่าไม้ของจังหวัดนราธิวาสส่วนใหญ่แบ่งเป็น

- ป่าดิบชื้น และป่าดิบเขา พบกระจายอยู่ทั่วไปทั้งจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณหุบเขา ริมลำน้ำสายใหญ่ ๆ และบนเทือกเขาที่มีความสูงมากกว่า 1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเล

- ป่าพรุ เป็นสภาพป่าประเภทป่าดิบชื้นเขตร้อนที่เกิดบนพื้นที่ลุ่มต่ำ จังหวัดนราธิวาส เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่พรุและป่าพรุมากที่สุดในประเทศไทย พบมากทางด้านตะวันออกของจังหวัด ขนานไปกับแนวชายฝั่งทะเล และในบริเวณตอนกลางของจังหวัด

2. การทำเหมืองแร่ ในอดีตสามจังหวัดชายแดนใต้มีความสำคัญในด้านแร่ธาตุ มีประวัติเกี่ยวกับแหล่งแร่ทองคำมาตั้งแต่ปี 2467 มีแหล่งแร่อื่น ๆ อีก ได้แก่ ดินขาว แมงกานีส โครไมต์ ดีบุก หินแกรนิต เป็นต้น แต่ปัจจุบันพบว่าการทำเหมืองแร่ในสามจังหวัดชายแดนใต้ นั้นได้ลดลงไปอย่างมาก

จังหวัดปัตตานีมีรายได้จากค่าภาคหลวงแร่หินอุตสาหกรรมชนิดแกรนิต (เพื่ออุตสาหกรรม ก่อสร้าง) ไม่มากนัก เนื่องจากมีผู้ประกอบการเหมืองแร่เพียง 2 รายเท่านั้น รายได้แต่ละปีอยู่ระหว่าง 200,000 - 300,000 บาท รายละเอียดตามตาราง ปัจจุบันไม่ได้ทำเหมืองแร่แต่อย่างใด เนื่องจากอยู่ระหว่างต่ออายุประทานบัตร 1 ราย และอยู่ในระหว่างดำเนินการขอใบอนุญาต ชื่อ มี ใช้ ซึ่งวัดถูระเบิด (แบบ ป.5) 1 ราย

จังหวัดยะลา มีเหมืองแร่ที่มีสัมปทานและเปิดทำการคือ เหมืองแร่ดีบุก 1 แห่งผลิตได้ 575 ตัน และเหมืองหินอุตสาหกรรมชนิดหินปูน เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง (โรงโม่หิน) จำนวน 8 แห่ง ผลิตแร่หินปูนได้ 827,446.46 เมตริกตัน มีรายได้จากค่าภาคหลวงแร่และค่าธรรมเนียม จำนวน 6,553,053.78 บาท ลดลงจากปีที่แล้วจำนวน 6,793,113.10 บาท

จังหวัดนราธิวาสมีแร่ที่สำคัญได้แก่ ทองคำ หินแกรนิต และดินขาว ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๐ มีผู้ถือประทานบัตรทองคำ ๑๐ ราย แต่ได้หยุดดำเนินการทั้งหมด ผู้ถือประทานบัตรหินแกรนิต ๖ ราย ยังดำเนินการอยู่ ๕ ราย ผู้ถือประทานบัตรดินขาว จำนวน ๒ ราย ดำเนินการอยู่ ๑ ราย ยังไม่เริ่มดำเนินการ ๑ ราย

3. การอุตสาหกรรม

จังหวัดปัตตานี ปี 2550 มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 885 โรงงาน เงินทุน 3,197.57 ล้านบาท มีจำนวนแรงงานชาย 5,500 คน จำนวนแรงงานหญิง 3,774 คน มีการจดทะเบียนธุรกิจนิติบุคคลเพิ่มขึ้นจำนวน 87 ราย คิดเป็นมูลค่า 117 ล้านบาท โครงสร้างของจังหวัดปัตตานีอาศัยพื้นฐานผลผลิตทางการเกษตรเป็นหลัก ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญที่สามารถนำเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรม ได้แก่ น้ำยางพารา

จังหวัดยะลา การประกอบกิจการโรงงานในจังหวัดยะลา มีจำนวน 330 โรงงาน มีเงินลงทุนรวมประมาณ 6,055.22 ล้านบาท มีจำนวนแรงงานชาย 4,088 คน จำนวนแรงงานหญิง 1,996 คน มีการจดทะเบียนธุรกิจนิติบุคคลเพิ่มในปี 2550 จำนวน 77 ราย คิดเป็นมูลค่า 202.4

ล้านบาท อุตสาหกรรมในจังหวัดยะลาส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ อุตสาหกรรมอื่น ๆ และอุตสาหกรรมยาง โดยมีแหล่งที่ตั้งโรงงานส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอรามัน และอำเภอเบตง ตามลำดับ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและคนงานมักเป็นคนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นกิจการขนาดย่อมหรือ SME เป็นส่วนใหญ่ อุตสาหกรรมที่ประกอบกิจการมากเป็นลำดับแรกได้แก่ การเกษตร อาหาร เครื่องดื่ม ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ เป็นต้น

จังหวัดนราธิวาส มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 459 โรงงาน เงินทุนรวม 2,330.86 ล้านบาท มีจำนวนแรงงานชาย 3,162 คน มีจำนวนแรงงานหญิง 743 คน มีการจดทะเบียนธุรกิจนิติบุคคลเพิ่มในปี 2550 จำนวน 61 ราย คิดเป็นมูลค่า 71.3 ล้านบาท โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็ก เพื่อรองรับผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่น เช่น โรงงานยางแท่ง โรงงานผลิตยางแผ่นรมควัน โรงงานผลิตอาหารสำเร็จรูป ฯลฯ

4. การท่องเที่ยว

จังหวัดปัตตานีมีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ อยู่ทางทิศใต้และทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัด เช่น น้ำตกทรายขาว น้ำตกโผนผาง และน้ำตกอรุญญาวาริน ทางทิศตะวันออกของจังหวัดมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล มีชายหาดที่สวยงาม เช่น หาดตะโละกาโปร้ หาดชลาชัย หาดแหลมหาดวาสกรี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนสถานที่สำคัญ เช่น ศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว มัสยิดกรือเซะ เมืองโบราณลังกาสุกะ สมเด็จพระหลวงปู่ทวดวัดช้างไห้ เป็นต้น สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดปัตตานีได้แก่ งานประเพณีแห่เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว งานประเพณีชักพระ งานเทศกาลฮารีรายอ การต่อเรือกอลและ เป็นต้น

จังหวัดยะลามีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ เขื่อนบางลาง ทะเลสาปธารโต ถ้ำกระแซง น้ำตกบูกะปิโล น้ำตกตะวันรัศมี น้ำตกละอองรุ่ง บ่อน้ำร้อนเบตง ป่าบาลาฮาลา เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของจังหวัดยะลามีหลายแห่งด้วยกัน ซึ่งทางจังหวัดได้มีการเร่งรัดพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และจัดงานเทศกาลส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ งานแข่งขันนกเขาชวาเสียงชิงแชมป์อาเซียน งานประเพณีสมโภชหลักเมืองยะลา งานประเพณีของดีเมืองยะลา เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณสถานของจังหวัดยะลา ได้แก่ พระมหาธาตุเจดีย์พุทธธรรมประกาศ ถ้ำคูหาภิมุข อุโมงค์เบตง หมู่บ้านซาไก ซึ่งเป็นที่อยู่ของชนเผ่าพื้นเมืองที่เรียกกันว่า “เงาะ” หรือ “ซาไก” เป็นชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิมเพียงชนเผ่าเดียวที่ยังหลงเหลืออยู่ และยังคงดำรงชีวิตแบบดั้งเดิม

จังหวัดนราธิวาสเป็นจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเพณี นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธุรกิจการค้าที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ คือ ด่านลันตูบ์นัง ซึ่งอยู่ติดต่ออำเภอสุไหงโกลก และด่านกาลังกูโบ ซึ่งอยู่ติดต่ออำเภอตากใบ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ชายหาดนราทัศน์ หาดอ่าวมะนาว ป่าพรุโต๊ะแดง น้ำตกจัตรวาริน อุทยานแห่งชาติน้ำตกซีโป เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ที่สำคัญคือ เรือกอลและ และการแข่งเรือกอล และ เรือกอลและเป็นเรือหาปลาของชาวประมงในท้องที่จังหวัดสงขลา (บางส่วน) จังหวัดสตูล จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส ตลอดจนชาวมลายูมาเลเซีย มาตั้งแต่สมัยโบราณ ลักษณะเด่นของเรือกอลและคือ เป็นเรือที่ออกแบบสร้างและตกแต่งหัวเรือและท้ายเรือด้วยลวดลายสีสรรสวยงาม ส่วนใหญ่จะนิยมจัดทำเป็น ลายเขียนและฉลุลายเป็นรูปสัตว์ในโบราณคดี เช่น รูปหัวนกกา กระจง รูปบุหร่งซึ่งอ รูปพญานาค รูปงูหงอน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณสถาน ได้แก่ พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ ซึ่งตั้งอยู่บนเชิงเขาต้นหยง สร้างเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516 พระพุทธทักษิณมิ่งมงคล เป็นพระพุทธรูปประทับนั่งปางประทานพรที่สวยงามและใหญ่ที่สุดในภาคใต้ โดยบรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ที่พระอุระเบื้องซ้าย มัสยิดกลางประจำจังหวัดนราธิวาส เป็นศูนย์กลางการประกอบศาสนกิจของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม สร้างเมื่อ พ.ศ. 2524 และศาลเจ้าแม่โต๊ะโมะ ซึ่งเป็นสถานที่เคารพสักการะของประชาชนชาวไทยเชื้อสายจีน และนักท่องเที่ยวเชื้อสายจีนในประเทศใกล้เคียง

5. การค้าชายแดน

ตลาดที่สำคัญของจังหวัดปัตตานีส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาลของอำเภอต่าง ๆ ลักษณะการค้าชายแดนจะมีทั้งสินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเกษตรที่สำคัญคือ สินค้าปศุสัตว์ นอกจากนี้ยังมีสถาบันและการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการ อาทิ กรอบ.ปัตตานี หอการค้าจังหวัดปัตตานี เป็นต้น สำหรับภาวะการค้าชายแดน จังหวัดปัตตานีเป็นจังหวัดชายแดนที่ไม่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซียเป็นพื้นดินโดยตรง แต่มีอาณาเขตติดต่อกับทะเล การใช้ช่องทางเข้าออกทางการค้ากับมาเลเซีย จะเข้าออกทางด้านศุลกากรจังหวัดปัตตานีเป็นส่วนน้อย ส่วนใหญ่จะเข้าออกทางด้านอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา แต่จะทำพิธีการที่ด่านปัตตานี โดยเฉพาะสินค้าประมงจะส่งออกไปทางด้านสะเดา ส่วนสินค้าจากมาเลเซียที่มีการจำหน่ายอยู่ในท้องตลาดนั้น มักเป็นสินค้าที่ลักลอบนำเข้า เช่น แป้งสาลี น้ำมันพืช กระเทียม ฯลฯ และประชากรในจังหวัดปัตตานีเองก็มีการค้ากับประเทศมาเลเซียในลักษณะลักลอบเช่นกัน เช่น ผัก ปลาสด ปลาแห้ง เป็นต้น

จังหวัดยะลามีเขตแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซียเป็นสันปันน้ำ ระยะทางรวม 270 กิโลเมตร มีภูเขาสันกาลาศรี ซึ่งทอดตัวในแนวตะวันออกเฉียงเหนือ-ใต้ นอกจากจะใช้เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซียแล้ว เทือกเขานี้ยังเป็นสันปันน้ำที่สำคัญให้กับทั้งประเทศไทย และประเทศมาเลเซียอีกด้วย การค้าชายแดนศุลกากรในพื้นที่จังหวัดยะลา มีมูลค่ารวมประมาณ 1,161.08 ล้านบาท

จากสภาพทั่วไปของจังหวัดนราธิวาส ที่ตั้งอยู่ใต้สุดของประเทศไทย มีเขตแดนติดต่อกับมาเลเซียที่อำเภอตากใบ สุโงโกลก แวง สุคริน และอำเภอจะนะ มีการติดต่อค้าขายกันผ่านทางด่านศุลกากรนราธิวาส ด่านศุลกากรตากใบ ด่านศุลกากรสุโงโกลก และที่จุดผ่านแดนบ้านนุเกะตา อำเภอแวง ประชากรในจังหวัดนราธิวาสและมาเลเซียมีความสัมพันธ์กันทางเครือญาติ ศาสนา ขนบประเพณี วัฒนธรรมใกล้ชิด ประกอบกับไทยและมาเลเซียมีพื้นฐานการผลิตคุณภาพสินค้า และราคาสินค้าที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการค้าขายตามแนวชายแดน การค้าชายแดนไทย-มาเลเซียด้านจังหวัดนราธิวาสมีขีดขาดดุลจากการค้าไม้ เนื่องจากประเทศไทยขาดแคลนไม้ ทำให้มีการนำเข้าไม้แปรรูปทางด้านสุโงโกลก สูงมาก แนวโน้มการค้าชายแดนขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ความเข้มงวดการนำเข้าส่งออกตามแนวชายแดน ภาวะการกีดกันทางการค้า การเพิ่มชนิดสินค้าต้องห้าม ปัญหาหนี้สูญของพ่อค้าไทยที่ผ่านระบบธนาคารและนอกระบบ ซึ่งทางพ่อค้ามาเลเซียนิยมใช้การค้านอกระบบ